

Pentru cunoașterea mai largă a monumentelor istorice și a activității care se desfășoară în scopul protejării lor, *Fundația «Zilele patrimoniului european»*, înființată sub auspiciile Consiliului Europei, a lansat propunerea ca țările din Europa să organizeze în cursul lunii septembrie a fiecărui an, o zi a propriului patrimoniu arhitectural.

Este de la sine înțeles că oricare comitet național își poate alcătui un program specific în condițiile pe care le consideră corespunzătoare, cuprinzând întregul teritoriu sau numai unele orașe și zone, aducând în prim plan anumite categorii de monumente, stabilind o eventuală tematică — în funcție de preocupări prioritare, aniversări, acțiuni generale deja programate etc. — și invitând la cooperare organismele cointerestate.

În *acea zi a porților deschise*, publicul poate vizita în mod gratuit numeroase monumente istorice, dintre care unele îi sînt în mod curent — fie parțial, fie în totalitate — inaccesibile. Rezultate spectaculoase au fost înregistrate în cele nouă țări care au organizat astfel de manifestări în anul 1991: Belgia (Flandra, Bruxelles și Walonia), Franța, Germania (Saxonia Inferioară și Hesse), Irlanda, Malta, Marea Britanie (Scoția și Irlanda de Nord), Olanda, Suedia și Turcia. Mii de monumente au stat la dispoziția populației, care a beneficiat de vizite ghidate și de excursii în circuit, însoțite de conferințe de presă, expoziții și publicații ocazionale.

Dată fiind starea de necunoaștere a valorilor istorice — arhitecturale din țara noastră, gradul de pășire a monumentelor și greutatea de a ieși din inerția care domină organismele ce ar trebui să concure la salvagardarea tezaurului de arhitectură veche, socotim că se cuvine să se organizeze și la noi, începînd din 1992, o zi a patrimoniului construit, pentru a oferi acces populației la o zestre care, de fapt și de drept, îi aparține. Ar fi acesta un prilej de educație, de popularizare a unor martori îndreptățiți din lumea vremurilor trecute, de înțelegere a mijloacelor și a măsurilor care se impun pentru

protecția, conservarea, consolidarea și restaurarea monumentelor, precum și pentru folosirea lor adecvată în societatea contemporană.

Așadar, într-o duminică de toamnă, de exemplu ar fi accesibile tuturor categoriilor de cetățeni, sub îndrumare atentă și competentă, palate și castele, muzee adăpostite în clădiri remarcabile, sedii ale unor ministere, prefecturi și primării, bănci sau uniuni de creație, mănăstiri, cule și conace, teatre, școli și altele încă. O zi într-un an, edificii reprezentative precum Palatul Elisabeta, Sediul UNESCO și Ateneul Român, Banca Națională, Școala Centrală de Fete și Casa Lahovari din București, palatele episcopale din Oradea și Curtea de Argeș, Teatrul Național din Iași, Casa Băniei din Craiova sau Biblioteca Batthyaneum din Alba Iulia s-ar deschide nu numai celor care le frecventează în mod curent. Ele ar fi vizitate, cu precădere, pentru cunoașterea cadrului construit, a unor semnificații arhitecturale, artistice și istorice.

O acțiune de mare cuprindere ca aceasta, deloc festivă ci profund necesară, trebuie organizată din timp, cu participarea unor foruri dintre care nu pot lipsi Ministerul Culturii și Comisia Națională a Muzeelor, ministerele Educației, Turismului, Cultelor, Finanțelor, și Lucrărilor Publice, Academia Română, autoritățile bisericești, Uniunea Arhitecților, Institutul de Arhitectură «Ion Mincu», prefecturi și primării, fundații culturale, beneficiari de monumente și alte organisme implicate, avînd în mijlocul lor Comisia Națională a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice, Direcția sa operativă și Comisiile Teritoriale.

Ziua porților deschise ar putea determina și alte manifestări culturale adiacente, largi acțiuni în mass-media precum și prezentarea, în fiecare an, a unor lucrări de restaurare în curs de desfășurare sau de curînd încheiate.

2 noiembrie 1991

AURELIAN TRIȘCU